

Εισαγωγή

Μία από τις πρώτες εργασίες που ανέπτυξε ο Κώστας Ν. Πρίφτης, Δρ. Ιατρός-Θεολόγος, κατά τη διάρκεια της φοιτητικής του ζωής, ήταν η μελέτη του έργου του

ΓΙΑΝΝΗΣ ΝΤΑΒΑΡΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΣ ΓΙΑΝΝΗ ΝΤΑΒΑΡΗ

του πατέρα του, του Κωνσταντίνου Νταβάρη, πατέρα σ' εγχείρημα ποιητικής ληψίας και ποιητικής κριτικής. Έτσι, με τη μελέτη των έργων του Κωνσταντίνου Νταβάρη, ο Κώστας Ν. Πρίφτης, αλλά η προσβολή των καταβολών, της τάξης, του ύψους του έργου.

Στη νεότερη ιστορία των Μισογύπων της Αττικής, πρόσωπο – ορόσημο ήταν ο φιλαργηγός Γιάννης Νταβάρης. Ο ύψος που ξεπέρασε των Μισογύπων, τους συγκαταστήσε με κείνο και πήρε ευρεία μέρα στον Ιστορισμό του 1871.

Η παράδοση χρησιμοποιεί για τον φιλαργηγό ένα μοναδικό όνομα τον αποκαλεί πατέρα Γιάννη Νταβάρη. Στα κείμενά όμως χρησιμοποιούνται διάφορα

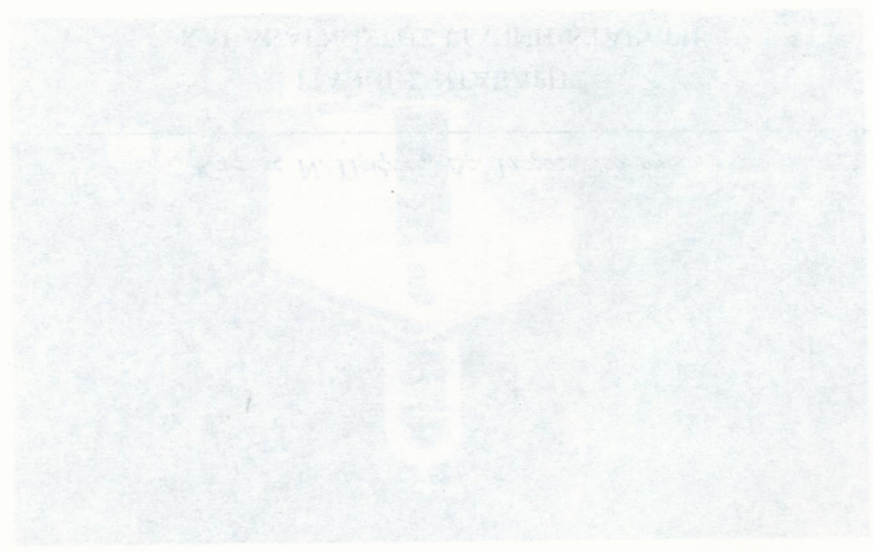
Ο Διονύσιος Σουριανός, ιστοριογράφος και παιδαγωγολόγος, τον Αθήναια, προσεγγίζοντας αυτόν στο έδαφος του "Ιστορία των Αθηνών" αναφέρεται και στον Ιστορισμό του "11 γράφει "... και κέρρανε τον όρο τον υπαρκτός, υποθέτουμε ... οι Μισογύποι από τον Ιωάννη Δαβάρη, προέκυψε την πρώτη Λύση ...¹ και άλλου, "παραλαμβάνει [ο Οδυσσεύς Αθήναιος] Αθήναια φιλοδότης υπό Ουλαργηγός ... και Ιω. Δαβάρη, στοιχεία, τον ρη Βασίλη ...² Για τους υπαρκτούς όμοις της Ακαδημίας οφείλει να του 1871 γράφει "... τον Ιω. Αθήναιον Ουλαργηγόν, στην Μισογύπων και ... και Ακαδημίας του Δαβάρη".

1 Δ. Σουριανός, Ιστορία των Αθηνών, Εκδ. Η' Αθήναια, σ. 11.

2 Δ. Σουριανός, Ιστορία ... σ. 11.

3 Δ. Σουριανός, Ιστορία ... σ. 11.

And because the Korea was the first to develop and to export
a paper currency, it is natural to believe that the Korea
was the origin of the paper money which is used
in all countries. (Dr. Kwon H. Hwang, *Annals of the Korean
History*, 1911, p. 141, 142, 143.)

Εισαγωγή

Μέσα από το πέρασμα των αιώνων, κάθε τόπος αναδεικνύει πρόσωπα που μένουν ως σύμβολα στις μετέπειτα γενιές. Οι διηγήσεις γύρω από αυτά αγγίζουν τα όρια του μύθου. Μεταγίγνουν από γονιό σε παιδί κι από παππού σ' εγγόνι έννοιες λεπτές και ουσιώδεις, έννοιες για τις οποίες αγωνίστηκε ο ήρωας. Έτσι, με το πέρασμα των χρόνων δεν ενδιαφέρει πλέον η ιστορική ακρίβεια των γεγονότων, αλλά η προβολή των κατορθωμάτων, της τόλμης, του ήθους του ήρωα.

Στη νεότερη ιστορία των Μεσογείων της Αττικής, πρόσωπο – σύμβολο ήταν ο οπλαρχηγός Γιάννης Ντάβαρης. Ο ήρωας που ξεσήκωσε τους Μεσογείτες, τους συγκρότησε σε σώμα και πήρε ενεργά μέρος στον ξεσηκωμό του 1821.

Η παράδοση χρησιμοποιεί για τον οπλαρχηγό ένα μοναδικό όνομα: τον αποκαλεί σαφώς Γιάννη Ντάβαρη. Στα κείμενα όμως χρησιμοποιούνται διάφορα.

Ο Διονύσιος Σουρμελής, ιστοριογράφος και συμβολαιογράφος των Αθηνών του προηγούμενου αιώνα, στο βιβλίο του “Ιστορία των Αθηνών” αναφερόμενος στον ξεσηκωμό του '21 γράφει: “... και ποιήσαντες τον όρκον της υπακοής, υποτάσσονται ... οι Μεσογείται υπό τον Ιωάννην Δάβαρη, πρόκριτον του χωριού Λιόπεσι...”¹ και αλλού, “παραλαμβάνων [ο Οδυσσεάς Ανδρούτσος] Αθηναίους αμίσθωτους υπό Οπλαρχηγούς ... και Ιω. Δάβαρην στρατεύει περί την Βοιωτίαν ...”². Για τους υπερασπιστές όμως της Ακρόπολης τον Ιούνιο του 1826 γράφει: “... των δε Αθηναίων Οπλαρχηγοί ήσαν, Μακρυγιάννης ... και Αναγνώστης Ιω. Δάβαρης”.³

1. Δ. Σουρμελής, *Ιστορία των Αθηνών*, Εκδ. Β', Αθήναι χ.χ., σ. 14.

2. Δ. Σουρμελής, *Ιστορία ...* σ. 53.

3. Δ. Σουρμελής, *Ιστορία ...* σ. 147.

Ο Μακρυγιάννης στα απομνημονεύματά του αναφερόμενος στην πολιορκία της Αχρόπολης το '26-27 γράφει: "Κι ο καυμένος ο Ντάβαρης ο Αναγνώστης με τόσους στρατιώτες του ... ήρθαν να σκοτωθούν με τους χωργιανούς τους κι έφεραν κι όλα τους τα βόδια και σκουτιά των σπιτιών τους..."⁴. Παράλληλα όμως, σε ιδίοχειρο σημειώμά του που έγραψε στις 17 Μαΐου 1827 και πρώτος δημοσιεύει ο Δημήτριος Σιδέρης, η ανάγνωσή του δε, ταλαιπώρησε πολλούς μελετητές, διαβάζουμε: "Ο καπετάν Γιάννης Τάβαρης ... ήταν μαζί μου στο Περαία με ξήντα στρατιώτες..."⁵.

Στο ημερολόγιό του ο Νικόλαος Καρώρης τέλος, στις 23 Φεβρουαρίου 1827, γράφει: "... επληγώθη ελαφρώς και ο Αναγνώστης Ντάβαρης του μικρού Μεσογειτικού σώματος"⁶.

Εύλογα συνεπώς προβάλλει το ερώτημα: τα διαφορετικά ονόματα που χρησιμοποιούνται αντιπροσωπεύουν ένα ή περισσότερα πρόσωπα;

Πρώτος που έθεσε το ερώτημα ήταν ο Δημήτριος Σιδέρης, το 1965, στο βιβλίο του "Παιανία (Λιόπεσι)"⁷. Πρωτοδημοσιεύει αξιολογικά έγγραφα της Επανάστατικής περιόδου και πετυχαίνει μια πρώτη καταγραφή της υπάρχουσας προφορικής παράδοσης γύρω από το πρόσωπο του οπλαρχηγού. Η απάντηση που δίνει τελικά στο ερώτημα είναι η εξής: "... ο Γιάννης Δάβαρης ή Αναγνώστης Ιω. Δάβαρης ή Αναγνώστης Ντάβαρης ή Γιάννης Ντάβαρης πρέπει να είναι ένα και το αυτό πρόσωπον"⁸.

Αναλυτικά, ήρθε λίγο μετά να ασχοληθεί με τον οπλαρχηγό ο Γεώργιος Χατζησωτηρίου στη μονογραφία του "το 1821, οι Μεσογειίτες και ο Γιάννης Ντάβαρης"⁹. Πρόκειται για εκτεταμένη μελέτη που ύστερα από πολύ προσεκτική επεξεργασία του υλικού καταλήγει σε διαφορετικό συμπέρασμα: "... υπήρχαν δύο

4. Ιω. Μακρυγιάννης, Απομνημονεύματα. Επιμ. Γιάννης Βλαχογιάννης, Εκδ. Β', Βασιονάκης, Τομ. Α', Αθήνα 1947, σ. 274.

5. Δ. Σιδέρης, Παιανία (Λιόπεσι), Αθήνα, 1964, σ. 105.

6. Ν. Καρώρης, Ημερολόγιον Πολιορκίας Αθηνών. Από Απομνημονεύματα Αγωνιστών του '21, Επιμ. Εμ. Γ. Πρωτοψάλτης, Τομ. 13, Αθήνα χ.χ., σ. 236.

7. Δ. Σιδέρης, Παιανία ... σσ. 159.

8. Δ. Σιδέρης, Παιανία ... σ. 108.

9. Γ. Δ. Χατζησωτηρίου, Το 1821 οι Μεσογειίτες και ο Γιάννης Ντάβαρης. Αθήνα, 1971, σ. 168.

καπετανέοι με το ίδιο ονοματεπώνυμο... Πιθανολογούμε ότι πρέπει να ήταν ανεψιός και θείος, ίσως όμως και εξάδελφος ή μικρανεψιός”¹⁰.

Η παρούσα μελέτη εκπονήθηκε με σκοπό την ενίσχυση των στοιχείων που είχαν συγκεντρώσει οι προηγούμενοι ερευνητές, για τυχόν περαιτέρω διευκρίνιση του προβλήματος, και προς τούτο αναζητήθηκαν νέες μαρτυρίες από τις πηγές. Ερευνήθηκαν φάκελλοι των Γενικών Αρχείων του Κράτους και των Αρχείων του Συλλόγου Συμβολαιογράφων Αθηνών¹¹. Παρουσιάζονται σε συντομία στοιχεία που προέκυψαν από ορισμένα νέα έγγραφα αλλά και παλαιά, τα οποία αναγνώστηκαν υπό το φως των νέων.

Τα στοιχεία

Στον κώδικα του νοταρίου Αθηνών Λάμπρου Νέρη υπάρχει προικοσύμφωνο¹² του 1819 όπου ο Γιάννης Σταύρου Ντάβαρης και η σύζυγός του Σιδερέη από το Λιόπεσι προικοδοτούν τη θυγατέρα τους Ελένη, νυμφευόμενη τον “Αγγελή υιό του ποτέ Σπύρου Σιδερέη Χούντα”. Παρών είναι και ο αδελφός της Ελένης Στάμος.

Από άλλο δικαιοπρακτικό έγγραφο που βρίσκεται στον κώδικα του νοταρίου Αθηνών Παναγή Πούλου πληροφορούμαστε ότι τον Ιανουάριο του 1831 πεθαίνει ο Αγγελής και η Ελένη “... θυγάτηρ του ποτέ Γιάννη Δάβαρη...”¹³ τακτοποιεί τα κληρονομικά με την πεθερά της. Επεξηγηματικά σημειώνει: “... δια την αδελφήν μου Ελένην... εγώ Αναγνώστης Γιάννη Δάβαρη”¹⁴.

10. Γ. Δ. Χατζηρωτηρίου, Το 1821 ... σσ. 38, 40.

11. Και από τη θέση αυτή εκφράζονται θερμές ευχαριστίες στο προσωπικό των αρχείων για όλες τις διευκολύνσεις που παρεσχέθησαν προκειμένου να σταθεί δυνατή η εκπόνηση της ανά χειρας μελέτης. Ιδιαίτερος ευχαριστώ την κα Παπά για την καλοσύνη της να μεταφράσει τουρκικά έγγραφα.

12. ΓΑΚ, Χφ. 12, 34. Το προικοσύμφωνο είναι δημοσιευμένο, όπου και μια πρώτη προσέγγιση του θέματος. Βλ. Κ. Πρίφτης, Γύρω από το πρόσωπο του Γιάννη Ντάβαρη. Συμβολή 1983, 21 σσ. 13–22.

13. Γ. Α. Πετρόπουλου, Ο Κώδιξ του Νοταρίου Αθηνών Παναγή Πούλου 1822–1833. Αθήναι 1957, σ. 625.

14. Γ. Πετρόπουλου, Ο Κώδιξ ..., σ. 541.

Στον ίδιο κώδικα του Παναγή Πούλου, βρίσκουμε τον “Γιάννη Δάβαρη από Λιόπεσι”¹⁵ στις 10 Νοεμβρίου του 1825, να αγοράζει κάποιο σπίτι στην Αθήνα. Δώδεκα μέρες αργότερα, εξ αιτίας της ακυρότητας των τίτλων του ακινήτου διαβάζουμε: “επαρρησιάσθη αντί του πατρός του ο Αναγνώστης Γιάννη Δάβαρη οποίος έλαβε ... την τιμήν της αγοράς του γρόσια τετρακόσια είκοσι πέντε ... και απεξενώδη ...”¹⁶.

Σε τακτοποίηση που κάνει η Σιδερή χήρα Γιάννη Ντάβαρη το 1836, στο τέλος του κειμένου διαβάζουμε: “δια την μητέρα μου Σιδερή Ι Τάβαρη Αναγνώστης Τάβαρης”¹⁷ (Εικόνα 1).

Από τα μέχρι στιγμής εκτεθέντα καθίσταται σαφές ότι στο Λιόπεσι της επαναστατικής περιόδου συναντάμε δύο υπαρκτά πρόσωπα: τον Γιάννη Σταύρου Ντάβαρη που ήδη το 1831 έχει πεθάνει, και τον Αναγνώστη Γιάννη Ντάβαρη, που είναι γιος του προηγούμενου.

Σε ένα χρεωστικό που συνάπτει πάλι την ίδια χρονιά “... ο Σταμάτης Ιωάννου Δάβαρης ... κάτοικος Λιόπησι” υπογράφει με τη γνωστή υπογραφή ως “Αναγνώστης Ιω Τάβαρης”¹⁸.

Το 1848 δε, σε ένα άλλο συμβόλαιο ο συμβαλλόμενος αναφέρεται ως “Αναγνώστης (Σταμάτης) Δάβαρης κάτοικος Λιόπεσι” και υπογράφει πάλι με τον γνώριμο χαρακτήρα “Α. Τάβαρης”¹⁹.

Συμπεραίνεται ότι το βαφτιστικό όνομα του Αναγνώστη Γιάννη Ντάβαρη είναι Σταμάτης και όπως συνήθως συνέβαινε εκτοπίστηκε από τον εκκλησιαστικό τίτλο του Αναγνώστη και γι’ αυτό τελικά ξεχάστηκε.

Η ταυτοποίηση

Ήταν τα δύο ζητούμενα πρόσωπα αυτά τα οποία αναφέρουν ο Σουρμελής, ο Μακρυγιάννης και οι άλλοι, ως διαδραματίσαντα κεντρικό ρόλο στα γεγονότα της επανάστασης; Ήταν ο Γιάννης Σταύρου Ντάβαρης ο γνωστός οπλαρχηγός των Μεσογείων;

15. Γ. Πετρόπουλου, Ο Κώδιξ ..., σ. 396.

16. Γ. Πετρόπουλου, Ο Κώδιξ ..., σ. 567.

17. Συμβ. Δ. Σουρμελής, 2255/1836. Βλ. Κ. Πρίφτης, Γύρω ..., σσ. 16-17.

18. Συμβ. Κ. Κοκιδής, 1588/1836. Βλ. Γ. Δ. Χατζησωτηρίου, Το 1821 ..., σ. 154.

19. Συμβ. Π. Πούλος, 353/1848.

Το γεγονός ότι το προικοσύμφωνο του 1819, στο οποίο μνημονεύεται, συντάχθηκε και κατατέθηκε σε νοτάριο της Αθήνας, πράγμα που σπανιότατα συναντάμε σε άλλο Μεσογείτη²⁰, καθώς και η ιδιαίτερα μεγάλη προίκα για τα μέτρα της εποχής²¹ με την οποία ως πατέρας προικίζει την κόρη του, υποδηλώνουν ότι πρόκειται για πρόσωπο με μεγάλη κοινωνική και οικονομική επιφάνεια.

Το πατρώνυμο διευκολύνει επίσης την ταύτιση του συζητούμενου Γιάννη Σταύρου Ντάβαρη με τον “Γιάννη Σταύρου από Λιόπεσι”²² που υπογράφει το 1819 ως πρόκριτος του χωριού μαζί με άλλους Αθηναίους και μερικούς Μεσογείτες στο γνωστό πρακτικό ειρηνεύσεως των κατοίκων της Αττικής.

Αυτός πρέπει να είναι και ο Γιάννης Ντάβαρης ο οπλαρχηγός από το Λιόπεσι, αφού οι επαφές του με τους Αθηναίους και το κύρος του στο μεσογείτικο χώρο διευκόλυναν τη συγκρότηση του επαναστατικού σώματος αφενός, και την ενστάλαξη του δέοντος επαναστατικού φρονήματος αφετέρου.

Εύκολα ακολουθεί και η ταύτιση του δευτέρου πλέον προσώπου. Ο ίδιος ο πατέρας θα φρόντισε για τον διάδοχό του εκτιμώντας τη δυναμική προσωπικότητα του γιου του. Από το 1819, ο Σταμάτης τότε Γιάννης Ντάβαρης εικοσαετής ων, συνδέεται με σημαίνοντα πρόσωπα της Αθηναϊκής κοινωνίας, όπως ο νοτάριος Λάμπρος Νέρης. Από την αρχή της επανάστασης είναι παρών. Το 1824 ωστόσο, ο Αναγνώστης Γιάννης Ντάβαρης μαζί με έναν άλλο Λιοπεσιώτη, τον Χατζή παπά Αναστάση, εκπροσωπεί τους Μεσογείτες σε μια σύναξη των αντιπροσώπων της Αττικής²³.

20. Στους νοταριακούς κώδικες που φυλάσσονται στα ΓΑΚ: Αντ. Καρόρη 1788–1815 (ΓΑΚ, Χφ. 11), Λάμπρου, Ανδρέα και Νικολή Νέρη 1815–1823 (ΓΑΚ, Χφ. 12) υπάρχουν μόνο 2 προικοσύμφωνα που αφορούν σε κατοίκους των Μεσογείων.

21. Για προικοσύμφωνα της προεπαναστατικής αλλά και της μετεπαναστατικής περιόδου βλ. Στ. Παπανικολάου, Το Κορωπί. Εν Αθήναις 1947, σσ. 47, 49. Γ.Δ. Χατζηρωτηρίου, Ιστορία της Παιανίας και των Ανατολικών του Ίμμηττού. περιοχών. Αθήνα 1973, σσ. 464–473. Γ. Δ. Χατζηρωτηρίου, Τα Λαογραφικά της Μεσογαίας Αττικής, Αθήνα 1980, σσ. 98–99. Μ. Μιχαήλ – Δέδε, Η φορεσιά της Μεσογείτιδας, Μπογιάτης, Αθήνα 1981, σσ. 69–72. Β. Λέκκα – Χατζή, Μεσογείτικος Κεφαλόδεσμος, Αθήνα 1992, σσ. 110–118.

22. Δ. Καμπούρογλου, Μνημεία της Ιστορίας των Αθηνών. Τομ. 1, Αθήναι 1889, σ. 256.

23. ΓΑΚ, Σουλ. Γ. Λαδά, Κ. 47, Τμ. Β, φ. 10.

Το 1826 επικεφαλής του Μεσογείτικου σώματος κλείνεται στην Ακρόπολη να την υπερασπισθεί από την απειλή του Κιουταχλή. Φρουρεί το βορεινό προπύργιο. Σε ιδίόχειρο σημείωμά του αναφέρονται ονόματα 36 “υπό την οδηγίαν του καπετάν Αναγνώστη Τάβαρη στρατιωτών εις την φρουράν της Ακροπόλεως Αθηνών από Ιουνίου 1826 μέχρι του 1827 Μαγίου 15”.²⁴

Την ίδια περίοδο ο Γιάννης Ντάβαρης σε μιά επιστολή του προς την Αντικυβερνητική Επιτροπή αναφέρει ότι τον Οκτώβριο του 1826 βρισκόταν “... εις Δαμαλά. Κατά δε τον Ιανουάριον (1827) ... με το σώμα των Αθηναίων εις το στρατόπεδον των Μεγάρων ... υπό τον Ιωάννην Νοταράν...”²⁵. Σ’ αυτήν την επιστολή αναφέρει ότι ο γιος του “... εξ αρχής της πολιορκίας των Αθηνών αγωνίζεται μαζί με άλλους μεσοίτας το καταδύναμιν μέσα εις το φρούριον”²⁶. Στη συνέχεια σύμφωνα με το σημείωμα του ίδιου του Μακρυγιάννη, “... ο καπετάν Γιάννης Τάβαρης ήταν μαζί μου στο Περαιά με ξήντα στρατιώτες ...”²⁷, όπου μέχρι τέλους Απριλίου υπήρχε η γνωστή πολεμική δραστηριότητα και ο θάνατος του Καραϊσκάκη.

Ο διαχωρισμός των δύο προσώπων λοιπόν προκύπτει από τις πηγές με σαφήνεια. Η σχέση τους ως πατέρα και γιου επίσης.

Στην Εικόνα 2 σχεδιάζεται το οικογενειακό δένδρο της οικογένειας των οπλαρχηγών όπως προκύπτει από τις διάφορες γνωστές γραπτές πηγές. Εκτός από τον Αναγνώστη, παιδιά του Γιάννη Ντάβαρη ήταν η Ελένη σύζυγος Αγγελή Σπύρου Σιδέρη Χούντα, ο Σταύρος, ο Γιωργάκης και ο Κώστας. Παιδιά του Αναγνώστη που στη συνέχεια έγινε προσκνηνητής στους Αγίους Τόπους²⁸ και επονομάστηκε Χατζής, Χατζηντάβαρης δηλαδή, ήταν ο Ηλίας, ο Γιωργάκης και η Ελένη.

24. ΓΑΚ, Υπ. Πολ., φ. 213.

25. ΓΑΚ, Αντικ. Επιτρ., φ. 232.

26. ο.π.π.

27. Δ. Σιδέρης, Παιανία ..., σ. 105.

28. Δ. Σιδέρης, Παιανία ..., σ. 114, Γ. Δ. Χατζησωτηρίου, το 1821 ..., σ. 131.

Η επιστολή

Ενώ όμως η σύνδεση των προσωπογραφιών των οπλαρχηγών προβάλλει σαφώς, ένα έγγραφο²⁹ που βρέθηκε στα Γενικά Αρχεία του Κράτους δημιουργεί νέα ερμηνευτικά προβλήματα.

Πρόκειται για μία επιστολή που είναι γραμμένη στο πίσω μέρος ενός τουρκικού χρεωστικού εγγράφου, χρονολογημένου το 1818. Το τουρκικό κείμενο από την πρώτη ανάγνωση, δυστυχώς, δεν αναφέρει βοηθητικά ονόματα ή τοπωνύμια.

Η επιστολή γράφτηκε στις 10 Δεκεμβρίου 1829 στον Πόρο, αποστολέας είναι κάποιος ονόματι “Γιάννης”, παραλήπτης κάποιος που βρίσκεται στα Μεσόγεια, “εις το χωρίον Λιόπεσι...”. Πέραν όμως των πληροφοριών που απορρέουν από την επιστολή, ιδίως από την πρόταση “... είδαμε φωτιές εις Αθήνα μέρος και φαινόταν πως ήταν προς Μενίδι και στη Χασιά...”, άμεσα προκύπτει το ερώτημα της ταυτότητας των αναφερομένων προσώπων. Πάντως, ο γραφικός χαρακτήρας του επιστολογράφου είναι εντελώς όμοιος με εκείνον του Αναγνώστη Γιάννη Ντάβαρη. Στην Εικόνα 3 φαίνονται η υπογραφή του Αναγνώστη Ντάβαρη, απόσπασμα ιδιόχειρου σημειώματός του, και απόσπασμα της συζητούμενης επιστολής. Παρατηρώντας τα εικονιζόμενα δείγματα προσεκτικότερα θα μπορούσαμε να σχολιάσουμε τα εξής: το “τ” είναι ίδιο και στα 3 δείγματα, το “γ” επίσης, το “λ, μ, φ” επίσης. Συνεπώς, ποια είναι τα πρόσωπα που αναφέρονται στην επιστολή; Θα πρέπει να δεχθούμε ότι ο “Γιάννης” που φαίνεται ως αποστολέας δεν είναι ο οπλαρχηγός Γιάννης Ντάβαρης αφού η ηλικία του μεν τεκμαίρεται νεαρά –στέλνει χαιρετίσματα στον πεθερό του–, του δε οπλαρχηγού προβεβηκυία.

Γνωρίζουμε από την Καταγραφή των κατοίκων και παροίκων της νήσου Πόρου που έγινε το 1829, το έτος δηλαδή που γράφτηκε και η επιστολή, ότι στο νησί είχαν καταφύγει πολλοί Μεσογείτες. Αναφέρονται λεπτομερώς οι οικογένειες τόσο των κατοίκων όσο και των παροίκων. Μνημονεύονται δύο οικογένειες Αναγνώστη Ντάβαρη³⁰. Και οι δύο είναι πρόσωπα υπαρκτά διασταυρούμενα

29. ΓΑΚ, Μικτή Επιτρ. φ. 30.

30. “Καταγραφή των κατοίκων και παροίκων της νήσου Πόρου/εν έτει 1829/ ... Αναγνώστης Ντάβαρης με σύζυγον του/παροικοι: 2 τέκνα αρσενικά 1 θυλικό/2 υπηρέται, πατρίς Αθήνα/... Αναγνώστης Ντάβαρης με σύζυγον του/παρ: 2 τ. αρ. 1, πατρίς Αθήνα/... το όλον των κατοίκων 3639/το όλον των παροίκων 3825” ΓΑΚ, Γεν. Γραμ., φ. 192.

και από άλλες πηγές³¹. Δεν αναφέρεται οικογένεια Γιάννη Ντάβαρη. Ίσως ο οπλαρχηγός λόγω της προχωρημένης ηλικίας να δηλώθηκε ως απλό μέλος της οικογένειας, ίσως όμως, να έχει ήδη πεθάνει. Τον Ιανουάριο του 1831 η κόρη του αναφέρεται ως “δυγατέρα του ποτέ Γιάννη Ντάβαρη”³².

Αν λοιπόν δεχθούμε ότι ο Αναγνώστης Γιάννης Ντάβαρης ευρισκόμενος στον Πόρο, έγραψε την επιστολή καθ’ υπαγόρευση του αγράμματου αποστολέα “Γιάννη”, αδυνατούμε να αναγνωρίσουμε τον παραλήπτη “Αναγνώστη”, στον οποίο εύχεται καλή αντάμωση στα Μεσόγεια χωρίον Λιόπεσι. Πιθανότατα, θα είναι κάποιος άλλος Λιοπεσιώτης, συγγενής του αποστολέα, που τον καιρό αυτό βρισκόταν και αυτός εκτός Αττικής και ήταν επίσης χειροδετημένος αναγνώστης.

Τα χρόνια πέρασαν. Ο νεότερος των οπλαρχηγών, ο Αναγνώστης Ντάβαρης, συνέχισε και στο ελεύθερο πλέον Ελληνικό Κράτος, ασχολούμενος με τα κοινά. Υπήρξε ο πρώτος δήμαρχος του Δήμου Κρωπίας στον οποίον υπαγόταν και το Λιόπεσι. Πέθανε σε ηλικία 67 ετών αφού πρόλαβε και πήγε προσκυνητής στους Αγίους Τόπους. Σε απόκομμα της εφημερίδος “Εθνοφύλαξ” της 9ης Δεκεμβρίου 1866 διαβάζουμε: “Απεβίωσε και ετάφη την 1ην Δεκεμβρίου ενεστώτος έτους εν χωρίω Λιόπεσι της Αττικής, μετά μεγάλης πομπής και πλήρης ημερών ο επί 9 όλα έτη χρηματίσας δήμαρχος Κρωπίας Χατζηντάβαρης. Ο μακαρίτης εκέκτητο πλείστας όσας αρετάς, αγωνισάμενος υπέρ πίστεως και πατρίδος καθ’ όλον τον ιερόν του 1821 αγώνα, ένδεκα όλους μήνας είχε μείνει κεκλεισμένος εν τη Ακροπόλει Αθηνών, διακρινόμενος δια το θάρρος και την γενναϊότητα, μεθ’ ης υφίστατο τα αφόρητα εκείνα δεινά της πολιορκίας”³³.

31. Κ. Ν. Πρίφτης, Απ’ το Λιόπεσι του 19ου αιώνα: η εκκλησία, Παιονιακά Μελετήματα, Παιονία, “Συμβολή” – Επιμ. Σύλλογος Παιονίας, 1987, σσ. 118–120.

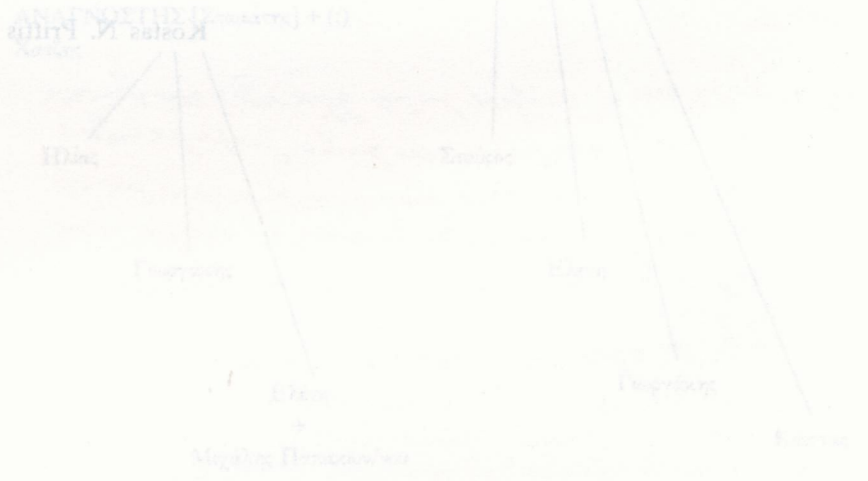
32. Γ. Α. Πετρόπουλου, Ο Κώδικς του Νοταρίου Αθηνών Παναγή Πούλου 1822–1833. Αθήναι, 1957, σ. 625.

33. Γ. Δ. Χατζηρωτηρίου, Ιστορία..., σ. 462.

Επίλογος

Η μία γενιά διαδεχόταν την άλλη. Η μνήμη διατήρησε ζωντανά τα γεγονότα του ξεσηκωμού. Τα χρειαζόταν. Δεν ήταν που έπρεπε να βλέπει ως πού φτάνουν οι ρίζες της, αλλά κάτι πιο πολύ να τρέφεται από τους χυμούς των ριζών της. Χρειαζόταν τη μνήμη της λεβεντιάς για να ζει με αυτήν, τη μνήμη του ηρωικού φρονήματος για να ανδρώνεται, τον απόηχο της ντουφεκιάς για να ξέρει το τίμημα της ελευθερίας. Τα περιττά ξεχάστηκαν. Τα δύο πρόσωπα ταυτίστηκαν σε ένα. Ο θρύλος των δύο προσώπων ήταν φαίνεται σχολαστικισμός. Ήδη διασωζόταν με τον βέλτιστο τρόπο το ήθος του ήρωα οπλαρχηγού.

Αν κατορθώσουμε ασχολούμενοι με την αναζήτηση της ιστορικής αλήθειας να διασώσουμε και την αλήθεια του ήθους που μας παραδόθηκε, θα έχουμε τιμήσει τους προγόνους μας, θα έχουμε τιμηθεί και οι ίδιοι.

Summary

Yannis Davaris and Anagnostis Yanni Davari

In the modern history of Mesogeia of Attica the chieftain Yannis Davaris was a symbol. He was the hero who incited the men of Mesogeia, organized and led a local Corps and took part in the Greek War of Independence of 1821.

According to tradition his name was Yannis Davaris. In the texts though one can find various names of him such as Yannis Davaris, Anagnostis Davaris, Anagnostis Yanni Davari. Therefore, the question which arises is whether the various names stand for one or more persons.

Through the documents it is proved that Yannis Stavrou Davaris is the known notable of the village, chieftain of Mesogeia and father of Anagnosti Yanni Davari who shut himself up in Acropolis in 1826 in order to defend it from the threat of Kioutachi Pasha. So, it's about two different persons with a father-and-son relationship.

Kostas N. Priftis

1. Κ. Ν. Πρίφτης, «Ο Γιάννης Στάβρου Δαβάρης, Ηγεστής της Επανάστασης του 1821», *Επιστημονικά Εργαλεία*, τ. 1, σ. 118-123.

2. Κ. Ν. Πρίφτης, «Ο Κωστής του Νικολάου Δαβάρη, Ηγεστής της Επανάστασης του 1821», *Επιστημονικά Εργαλεία*, τ. 1, σ. 124-129.

3. Κ. Ν. Πρίφτης, *Επιστημονικά Εργαλεία*, τ. 1, σ. 118.

“Χερισ αξαδελφε μου αναγνωστη σασπαζομαι σε δηλοποιώ δια τοπο μας αν έλαβες κανα χαπερι στιλε μου να μαδω κι εγω καλο καλα μενω σου φανερονο οτι ηδαμε φοτιες ης αθηνα μερος και φενοταν πως ηταν προς μενιδι και στη χασια ακομη δεν εμαδημε τι ηταν αν εμαδες η αφεντια σου καλα καλα χαμπερι στιλε μονα μάδω και εγώ οχι αλα ταυτα και καλες ανταμωσες να μας δοσει ο Θεος μεσογεια χοριόν Λιόπεσι

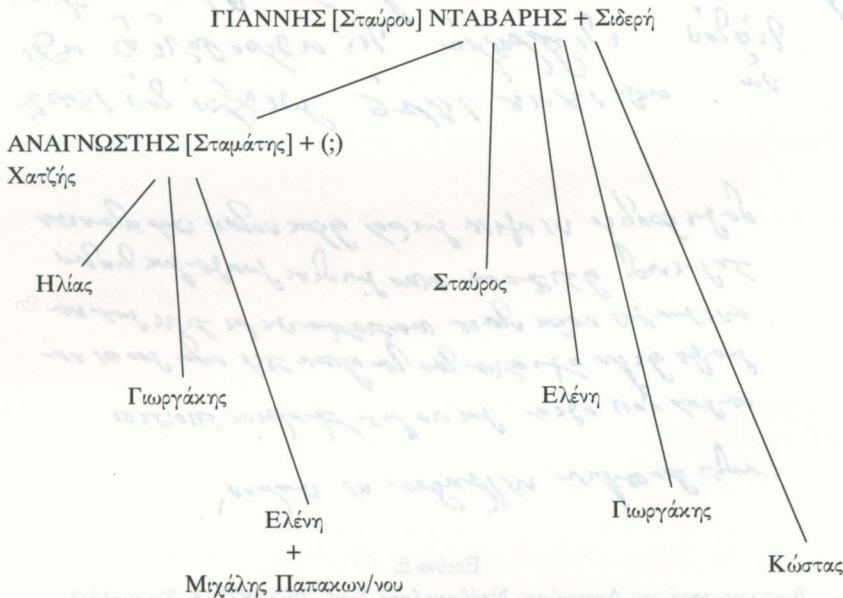
αδελφό σου γιάνις γράφω ης Πόρο

ηγιες και χερετισματα πολα και ακριβά ησε λογου σου πεθερό μου και πατέρα μου και μανα μου και γινεκαδελφή μου Κατερίνα αν ροταγε για μας καλα ημαστι αν ρόταγε θέλι μονε θελομε να ξερομε και μις για λόγου σας να μας στείλις...”

1829 δεκεμβριου δεκα

(ΓΑΚ, Μικτή Επ., φ. 30)

Η εν λόγω επιστολή.

Δια τα μηδεγαράς σιδερί γλαβας Αναγνώστη Ράβου

Εικόνα 1.

“δια τιν μιτερα μου σιδερί Ι Τάβαρη Αναγνώστης Τάβαρης”.

Απο Συμβ. 2255/1836, Δ. Σουρμελής.

Αναγνώστη Ράβου

συναδικοσού 1800ου οδι
ηριάνη Γκαμπελιώ αναγνωστί Ράβου Ρούφου
λιόσού ειδικασίαν εις αθροστέος αθι
νά ασο 1800 1826 μεδξί Ρού 1802.

δα με φάλας υσάφιν μεροσ γκα υόταν ωφ υλινωσ
τομενιδί σπιτσασ. ασο μιδενι μαφο με λιόκω
αι μαφο κωσά υλάσ κατατανε ρι πιλι μοσ να
μαφο γερο σπιασ βαν βα ημα γα αλα μοσ να
να μαφο οδι οδι μενο ρια σπιριου πιωσι
ελιτ σασίνα υσφασασι κη υόταν

Εικόνα 2.

Άνω: υπογραφή του Αναγνώστη Ντάβαρη (από Συμβ. 3153/1837, Δ. Σουρμελής), Μέσον: ιδιόχειρο σημείωμα (ΓΑΚ, Υπ. Πολ., φ. 213). Κάτω: δείγμα συζητούμενης επιστολής.